

Bijlage HAVO

2016

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

Opgave 1 De achteruitgang van de regionale pers

tekst 1

Lokale verslaggeving moet snel en goedkoop

Met de teloorgang van regionale pers gaat ook het volgen van de lokale politiek verloren. In kleine gemeenten wordt nauwelijks nog verslag gedaan van lokaal beleid.

Ook de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) maakt zich zorgen over de regionale verslaggeving. Budgetten dalen, oplages en advertentieverkoop krimpen. "Dus bezuinigen uitgevers op de vaste medewerkers. Freelancers die dan worden ingehuurd krijgen 45 euro per stukje", zegt Annabel de Winter, secretaris Dagblad en Lokale Media

bij de NVJ. "Voor dat geld kun je niet verwachten dat iemand vergaderingen bijwoont of de lokale verkiezingsprogramma's vergelijkt."

20 De NVJ heeft 2014 uitgeroepen tot Jaar van de Regio, en gelooft in het investeren van publiek geld in de regionale journalistiek. "Waarom zouden we bezwaar hebben tegen overheidssubsidie bij een krant, maar niet bij een omroep?", zegt Johan van Uffelen, hoofdredacteur van *BN DeStem*.

naar: NRC handelsblad, 11 maart 2014

Opgave 2 De mediadokter

tekst 2

Dokter, ik las in de krant dat...

"Koffie voorkomt kanker." "Koffie veroorzaakt kanker." De krantenlezer moet het zelf maar uitzoeken wat waar is. Waar de medische wetenschap voorzichtig voortschrijdt, hebben de media behoefte aan spraakmakende doorbraken en wonderpillen. Dat leidt tot ongemakkelijke situaties in de spreekkamer van de dokter.

Medisch nieuws is populair

Belangstelling voor medisch nieuws is niet nieuw, weet Meijman, hoofddocent medische publiekscommunicatie aan de Vrije Universi-

teit. Door de eeuwen heen is gezondheid een aansprekend onderwerp geweest.

Wél nieuw is de omvang van de berichtgeving. De razendsnelle vooruitgang van de medische wetenschap, de opkomst van internet en de gezondheidsbewuste lezer; het is een cocktail die heeft geleid tot een stortvloed aan medisch nieuws.

In de spreekkamer

Annette van den Elzen, kinderarts in het Delftse Reinier de Graaf ziekenhuis, ziet steeds meer ouders die een bericht meenemen uit de krant of van

internet. Zou hun kind misschien zo druk zijn door alle kleurstoffen in voedsel? Of zou het misschien koemelkallergie hebben?

35 **Ziekteverwekkende informatie**

Een krantenanalyse van Pleijter, lector journalistiek aan de Fontys Hogeschool Journalistiek in Tilburg, legt stevige kwaliteitsverschillen bloot tussen journalisten.

40 "Gespecialiseerde journalisten zijn kritischer bij het interpreteren van onderzoeksresultaten. Juist algemene journalisten die af en toe over wetenschap berichten, gaan de fout in. Door gebrek aan kennis, maar ook door een foute benadering. Zij kijken naar nieuws met de vraag of het interessant is of, erger nog, of het leuk is. En dan krijg je soms de gekste verhalen."

Eigenlijk vreemd, zegt Pleijter, dat journalisten alleen maar leren hoe ze moeten schrijven en niks meekrijgen

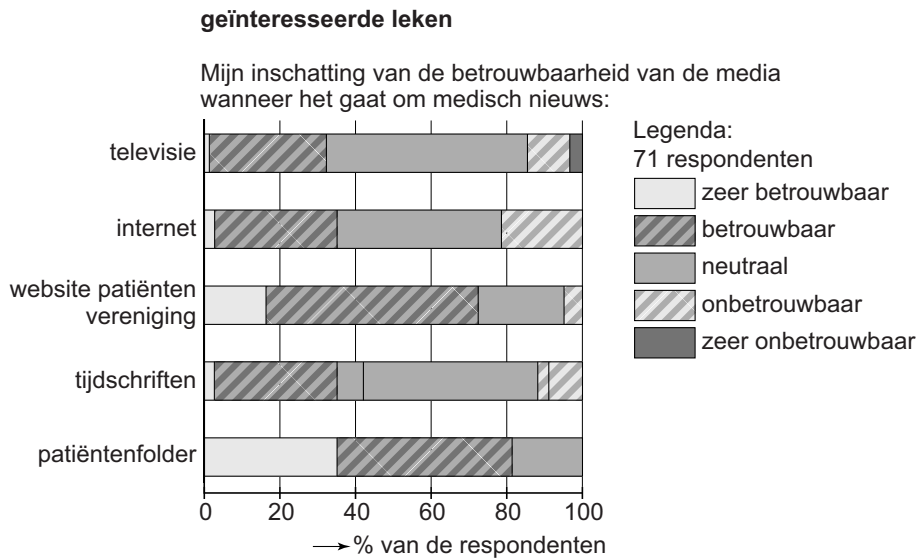
55 over het vakgebied waarover ze schrijven. "Media willen liever generalisten omdat ze bang zijn voor onleesbare stukken in de krant. Daar verbaas ik me over." Hoog tijd, vindt hij, dat journalistieke opleidingen zich richten op inhoudelijke specialisaties, zodat je kunt afstuderen als financieel journalist, óf als medisch journalist.

65 **Kan het beter?**

Zitten de wachtkamers echt minder vol zodra journalisten afgewogen artikelen gaan schrijven? Communicatiedeskundige Meijman gelooft er niet echt in. Wie zijn eigenlijk die lezers en kijkers, vraagt hij zich af, die meteen de koffie laten staan zodra ze vernemen dat ze er kanker van kunnen krijgen? "Het idee is dat we alles kunnen oplossen als we maar af zijn van de waan van de dag. Maar we kunnen veel beter uitzoeken wie kwetsbaar zijn voor beeldvorming in de media."

naar: de Volkskrant, 25 oktober 2014

figuur 1

bron: *www.volkskrant.nl*, 25 september 2014

Toelichting

Op verzoek van *de Volkskrant* hield *het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* een peiling over medisch nieuws. Op de website van het blad vulden artsen, medisch studenten, patiënten en geïnteresseerde leken een vragenlijst in. Figuur 1 geeft één van de resultaten weer.

Geïnteresseerde leken

Personen zonder speciale medische kennis, die wel geïnteresseerd zijn medisch nieuws

Respondenten

Personen die de vragenlijst hebben ingevuld.

Patiëntenfolders

In de wachtkamers van artsen, apothekers en ziekenhuizen zijn folders voor patiënten te krijgen over de meeste medische zaken. Bijvoorbeeld over pijnbestrijding, medicijnen, cardiologie, chirurgie, dagverpleging, diabetes, diëtetiek, fysiotherapie.

Opgave 3 Veranderingen in het jeugdstrafrecht: invoering van het adolescentenstrafrecht

tekst 3

Heeft deze verdachte een puberbrein?

Het strafrecht gaat meer rekening houden met de ontwikkeling van het puberbrein. Criminele jongeren tot 23 jaar kunnen vanaf 1 april worden
5 berecht volgens het jeugdstrafrecht, ook al zijn ze officieel volwassen. Dit is geregeld in het adolescentenstrafrecht.

De rechterlijke macht en de jeugd-
10 hulpverlening zien de wet als winst, omdat er meer rekening kan worden gehouden met verschillen tussen jongvolwassenen. "Zolang iemand nog in ontwikkeling is en kan worden
15 bijgestuurd, is het strakke pedagogische klimaat van een jeugd-
inrichting te verkiezen boven de kale detentie in de gevangenis voor volwassenen, waar de kans op ver-

20 harding groter is en een jongere de hele dag voor de televisie kan hangen", zegt jeugdrechter Ronny van de Water van de rechtbank in Amsterdam.

25 Voortaan zal niet de biologische leeftijd maar de ontwikkelingsfase van een verdachte tot 23 jaar bepalen of het volwassen of jeugdstrafrecht wordt toegepast.

30 Of daadwerkelijk meer 18- tot 23-jarigen als minderjarige zullen worden vervolgd, zal afhangen van de alertheid van het Openbaar Ministerie (OM). Het OM moet kort na
35 de arrestatie de reclassering opdracht geven te onderzoeken of adolescentenstrafrecht op zijn plaats is.

naar: de Volkskrant, 29 maart 2014

tekst 4

Deze jongen komt in aanmerking voor het adolescentenstrafrecht

In een huis van bewaring zit al vier maanden een 19-jarige Amsterdammer. Hij is in het najaar gearresteerd met een groep vrienden van 15 tot 17
5 jaar op verdenking van afpersing van middelbare scholieren. Ze zouden tientallen leerlingen onder bedreiging maandenlang na schooltijd geld, telefoons, koptelefoons en kleding

10 afhandig hebben gemaakt. De drie minderjarige afpersers zijn geschorst uit voorlopige hechtenis. De 19-jarige zit nog wel vast. Hij is volgens de wet volwassen, maar zou
15 volgens jeugdrechter Ronny van de Water beter af zijn in een jeugd-gevangenis.

naar: de Volkskrant, 29 maart 2014

tekst 5

Naar een effectieve aanpak van jeugdcriminaliteit

Denk bij een effectieve aanpak van criminele jongeren aan de volgende zaken:

Rol van de ouders.

- 5 Ouders zijn verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen. Raak die ouders op hun gevoeligste plek: de portemonnee. Je zou bijvoorbeeld kunnen korten op de kinderbijslag, 10 wanneer ouders hun verplichtingen niet nakomen.

Hoge pakkans en zekerheid van sancties.

- Daders moeten sneller berecht 15 worden en straffen mogen best pijn

doen. Bij de aanpak van jeugdcriminaliteit zijn deze twee factoren van doorslaggevend belang. Daar ontbreekt het nog steeds aan.

20 **Misdaad mag niet lonen.**

- Laat een taakstraf plaatsvinden in de moskee, bij voorkeur onder het toezicht van de imam. Leg beslag op auto's en andere materiële 25 goederen die zijn gefinancierd uit de opbrengsten van de misdaad.

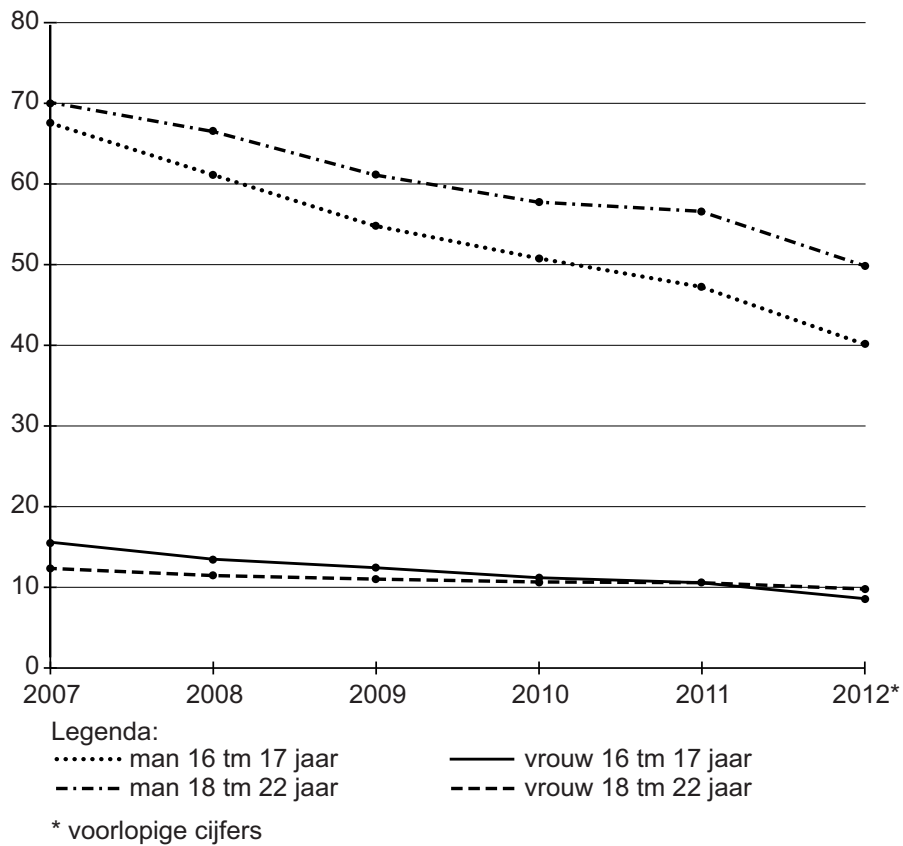
De comfort zone van een uitkering.

- Haal criminele jongemannen zonder werk uit de uitkering en bied ze struc- 30 tuur en toezicht in een werktraject.

naar: Secondant, magazine voor maatschappelijke veiligheid, 17 september 2014

figuur 2

Aangehouden 16- tot en met 22-jarige verdachten naar minder- en meerderjarigheid en sekse, per 1.000 van de betreffende bevolkingsgroep

bron: Monitor Jeugdcriminaliteit

Opgave 4 Toestaan van wietteelt?

tekst 6

Minister van Veiligheid en Justitie ziet niets in wietmanifest van 35 gemeenten

Burgemeesters en wethouders van 35 gemeenten ondertekenden gisteren op een 'wiettop' in Utrecht een manifest, het zogeheten 'Joint Regulation'. Een manifest dat kabinet en parlement oproept om wietteelt te reguleren.

Minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten¹⁾ voelt er helemaal niks voor. "Er is geen aanleiding om enig ander standpunt in te nemen", zei hij na de ministerraad.

naar: Trouw, 1 februari 2014

noot 1 Minister Opstelten is op 10 maart 2015 afgetreden.

tekst 7

Brief van minister Opstelten aan de Tweede Kamer over manifest 'Joint Regulation'

De vaste commissie Veiligheid en Justitie (van de Tweede Kamer) heeft mij verzocht te reageren op de wiettop van 31 januari 2014 en het daar gepresenteerde manifest 'Joint Regulation'.

Ik ben het volledig met de gemeenten eens als ze zeggen dat georganiseerde hennepcultuur een ernstig probleem is waar men aandacht voor vraagt. Zoals ik reeds in de brief van 18 december 2013 heb aangegeven, moet het antwoord op deze problematiek echter gevonden worden in een krachtige aanpak van criminaliteit en overlast en niet in regulering.

Volgens het manifest zou regulering een oplossing bieden voor veiligheidsproblemen in woonwijken en voor de (georganiseerde) criminaliteit gerelateerd aan softdrugs. Dit ben ik niet met de opstellers van het manifest eens.

Het manifest sluit af met een oproep tot samenwerking om zo grote problemen beter het hoofd te bieden en veiligheid voor onze inwoners te waarborgen. Aan die oproep geef ik graag gehoor.

naar: www.rijksoverheid.nl van 17 februari 2015

afbeelding 1

Twitterbericht

Sjoerd W. Sjoerdsma @swsjoerdsma Volgen

D66 ziet kansen voor de regulering van wietteelt nu Opstelten weg is. Steun ons!

Reguleer de wietteelt

- Minder gezondheidsrisico's
- Bevordert algemene veiligheid
- Bespaart 200 miljoen euro aan politiecapaciteit
- Levert 300 miljoen euro op aan belastinginkomsten

D66

RETWEETS 91 FAVORIETEN 13

01:09 - 13 mrt. 2015

bron: Twitter, @swsjoerdsma, Kamerlid van D66, 13 maart 2015

tekst 8

Rechter bestraft wietteelt niet

Het echtpaar uit het Noord-Groningse Bierum dat op veilige en verantwoorde wijze hennep teelde is schuldig maar krijgt geen straf. Dat heeft de rechtbank in Groningen vandaag bepaald.

Het Openbaar Ministerie had twee weken geleden nog werkstraffen geëist tegen het duo voor de illegale teelt van hennep. De twee kwekers telen al jaren uit principe en zijn al meerdere keren veroordeeld. Zij menen dat het gedoogbeleid niet klopt en willen dat veranderen. Ze betalen de hoge stroomrekening en de belastingen en houden een transparante administratie bij. Ook leveren ze alleen aan door de gemeente goedgekeurde coffeeshops.

De rechtbank in Groningen vindt de twee wel schuldig aan hennepeteelt,

maar legt bewust geen straf op omdat de teelt in overeenstemming is met het gedoogbeleid: "Verdachte en medeverdachte hebben gehandeld binnen de belangrijkste doelstellingen van het door de overheid ontwikkelde softdrugsbeleid, te weten het belang van de volksgezondheid en het handhaven van de openbare orde", staat in de uitspraak.

Jan Brouwer, hoogleraar algemene rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen, noemt de uitspraak van de Groningse rechtbank een opdracht aan de beleidsmakers: "Dit is de eerste keer dat de rechter geen straf oplegt in een zaak tegen hennepeteelers, terwijl aan alle voorwaarden voor bestrafing is voldaan."

Het OM heeft inmiddels laten weten in hoger beroep te gaan.

naar: www.volkskrant.nl van 16 oktober 2014

Opgave 5 Verbod op gratis plastic tasjes

tekst 9

Europa gaat strijd aan met plastic afval

Vandaag heeft het Europees Parlement ingestemd met het aan banden leggen van het weggeven van gratis plastic tasjes. Van de
5 honderd miljard tasjes die jaarlijks in Europa gebruikt worden, eindigen er acht miljard als zwerfafval met ernstige schade aan mens en milieu als gevolg.
10 In 2015 moet het aantal plastic tassen gehalveerd zijn en in 2018 met 80% verminderd ten opzichte

van 2013, aldus Europarlementariër Gerben-Jan Gerbrandy (D66).
15 Eenmaal in het water vallen plastic tasjes in kleine stukjes uit elkaar en eindigen in de magen van zeedieren, zoals vissen, en vogels. "Ik wil dat Europese landen afgerekend kunnen
20 worden op hun gedrag als ze geen actie ondernemen, dat is de enige manier waarop we dit milieuprobleem kunnen oplossen."

naar: www.europa-nu.nl van 16 april 2014

tekst 10

Binnen een jaar verbod op gratis plastic tasjes

DEN HAAG (ANP) - Binnen een jaar komt er een verbod op gratis plastic tasjes. Dat kondigde staatssecretaris Wilma Mansveld (Milieu) donderdag
5 in de Tweede Kamer aan. Mansveld zei eerder een dergelijk verbod het liefst via Europese wetgeving te willen regelen.

Dat duurde haar eigen PvdA te lang.
10 Die partij kondigde in oktober aan dat deze binnen een jaar een verbod wil op plastic tasjes die zijn bedoeld voor eenmalig gebruik. Coalitiepartner VVD is niet blij met het besluit van
15 Mansveld en wil nadere uitleg van de bewindsvrouw.

naar: www.europa-nu van 4 december 2014